

Gule Sider

INFORMASJONSAVIS FOR MO INDUSTRIPARK

NR. 1 – 2019

Lager smarte løsninger ved hjelp av 3D-printer

Å ha en 3D-printer og en vaskeekte Petter Smart som avdelingsingeniør Jørn Røssvoll har spart SINTEF Molab for både verdifull tid og penger. Ved hjelp av printereren produserer Røssvoll nyttige verktøy og løsninger til laboratoriet. Side 8 og 9

Mo industripark AS sponser aktiviteter for barn og unge, side 4 og 5 | Norsk Industri trekker fram Celsa Armeringsstål AS, side 6 og 7 | Ferroglobe Mangan Norway AS tester ut nyskapende teknologi, side 10 og 11 | På plass i ekspressfart, side 12 og 13

Nordens lengste lagerhylle!

Vi er en nordnorsk samarbeidspartner og leverandør av utstyr og forbruksvarer til industri, bygg/anlegg og offshore.

TOOLS

TOOLS Løvold AS

Koksverksgt. 1, 8622 Mo i Rana
Tlf. 75 12 66 00 | www.lovoldas.no

Moderne verksted

Vi produserer, kontrollerer og sertifiserer alle typer wire- og løfteredskaper. I tillegg utfører vi analyser, design og produksjon av marinforankring.

Løvold®

Kvalitet i alle ledd

Klinkerveien 6-8, 8006 Bode
Tlf. 75 50 44 00 | www.lovoldas.no

TESS®

SLANGER - TJENESTER - DVHP

Avd. Tess Mo Industripark E-post rana@tess.no

Tlf: 75 13 63 00 • Fax: 75 13 63 01

24 t vakttelefon: 962 26 796 • www.tess.no

AEO NORDLAND AS
aeonordland@aeo.no
www.aeo.no

Tlf.: 75 12 00 00
Faks: 75 12 08 91
Mo i Rana: 416 78 303

Bank fra
A til Å

Leder av Arve Ulriksen

styreleder NHO Nordland og adm.dir Mo Industripark as

Det som skaper velferd

GULE SIDER, informasjonsblad for disse bedriftene:

AGA Kantinedrift og Catering AS,
AVANTI engineering AS, Byggservice
Rana AS, Celsa Armeringsstål AS,
Ferroglobe Mangan Norge AS, Elkem
Rana AS, Harsco Metals Norway AS,
Helse & Sikkerhet SA, Industriprosjekt
AS, Inventum RTD AS, Itet AS, KIS
Nord AS, avd. Mo, Kunnskapsparken
Helgeland AS, Miljøteknikk
Terrateam AS, Miras Solution AS, Mo
Fjernvarme AS, Mo Industripark AS,
Mo Industritransport AS, MOMEK
Group AS, MoTest AS, Norsk Ildfast
Gjenvinning Drift AS, OpusCapita AS,
PricewaterhouseCoopers AS, Rana
Gruber AS, Rana Industriterminal AS,
Rana Utviklingsselskap AS, Ranfjord
Fiskeprodukter AS, Relacom AS,
Siemens AS, Industry Solution Division,
SINTEF Molab AS, SMA Mineral AS,
TESS Rana AS, T. T. Kran og industrielt
vedlikehold AS, ID Reklame,
Østbø Rana AS.

I redaksjonen MIP Info:

Ansv. utgiver:
Arve Ulriksen
Jan Gabor
Tonje Nermark

Tekst, foto og design:
Mye i Media AS, MIP as

Trykk: ID Reklame

Tips til Gule Sider kan sendes til:
tonje.nermark@mip.no

Mo Industripark as

Mange synes å tro at den norske velferden sikres utelukkende av staten alene og at inntektene bare ramler inn av seg selv. Samtidig tar mange for gitt at skatter og avgifter betalt av norsk næringsliv og industri bare vil fortsette inn i evigheten og at kritiske rammebetingelser kan endres over natten uten konsekvensutredning. Hvorfor har det blitt slik?

EØS-avtalen under press

Er det på tide å spørre oss selv om vi i vår selvtilfredshet er blitt så selvopptatte at vi tror at alt kommer av seg selv? I tillegg kan man legge på toppen at mange nå mener at vår eksportrettet næringsliv og industri ikke er tjent med vår viktigste avtale, EØS-avtalen. Etter mitt syn er forståelsen for hvor viktig eksporten er for vår velferd i ferd med å falme kraftig. EØS-avtalen, som allerede har stått seg i rundt 25 år, er uten tvil eksportindustriens viktigste avtale. Den sikrer adgang for norske varer og produkter til

EU, på lik linje med medlemslandenes industri. I samfunnsdebatten også i Nordland fremmes stort sett bare ulempene fra motstandernes side, mens fordelene utelates.

Rett medisin?

Norge har fått på plass en flertallsregjering for første gang på flere år og regjeringsplattformen inneholder en rekke interessante målsettinger som skal sikre vår fremtidige velferd. Statsministeren har nettopp uttalt at «Skal vi bevare Norge som velferdssamfunn må vi omstille landet», men skal vi lykkes med omstillingen så må den nye regjeringen vår satse mer på ukjente vekstområder og ny teknologi. Spørsmålet er om vi møter disse fremvoksende teknologiene på en god måte eller ikke.

Den nye regjeringsplattformen har tatt i seg digitalisering og en digitaliseringsminister er blitt oppnevnt. I tillegg peker regjeringen i sin plattform

spesifikt på blokkjedeteknologien. Dette synes å være en veldig god start, men på den annen side så har man foreslått at elavgiftsreduksjon for datasenter ikke skal gjelde for alle typer datasentre. Her demonstrer sentrale politikere mangelfull forståelse for at utviklingen av blokkjedeteknologien er tett integrert med utviklingen av digitalvaluta. Man synes å tro at den beste løsningen for å hindre uønsket bruk av digitalvaluta er innføring av avgifter. Dette er feil medisin og feil innretning. Dette ville en statlig utredning ha avdekket, men man valgte altså å varsle en slik løsning før man hadde utredet dette skikkelig.

Rammevilkår endres over natten

Resultatet av endringer i rammevilkår for datasenter nærmest over natten, er at teknologiselskaper stopper planlagte investeringer i Nordland og andre steder i Norge og varsler satsing i andre land i stedet. Vi går derved glipp av en industriell mulighet med potensielt store ringvirkninger særlig for vår region. Datasenteraktører var klare til å starte investeringer i både Ofoten, Salten og Helgeland. Nå er mange av planene lagt på is på ubestemt tid eller kansellert.

Blokkjedeteknologien er etter min mening en viktig del av fornyingen av hele Norge. Hadde man lagt til grunn en industriell forståelse av denne fremvoksende teknologien, eller avbruddsteknologi som det også kalles, så hadde man nok også sett behovet for utredning av et forslag som endrer viktige rammevilkår for datasenternæringen.

Har vi glemt historien?

Et godt historisk eksempel på behovet for industriell forståelse av ny teknologi og industrialisering er da Norge ønsket oljenæringen velkommen. Da vi som nasjon gav tillatelse til boring etter olje på Ekkofisk på 60-tallet manglet vi forståelse både for teknologien og denne næringen. Vi forsto heller ikke konsekvensene dette ville ha

for Norge verken hva gjelder miljø, regulatoriske forhold, lovverk, finans, eller kompetansekrav. Vi var også klar over at en «utblåsing» i forbindelse med boreoperasjoner kunne skade miljøet i havet og på kysten og næringen slet med et dårlig rykte (les korrupsjon).

Likevel var vi vidsynt nok til å kjøre løpet fullt ut og jeg mener at i ettertid har hele verden nytt godt av at vi har utviklet denne næringen. Norge har bidratt betydelig når det gjelder alle sider ved oljeutvinning. Delingsmodellen vi legger til grunn i samfunnet er et godt eksempel (eksempelvis skattemodellen og bygging av oljefondet), regulatoriske krav og regelverk, teknologiutvikling og ikke minst kompetanseutviklingen som kom via utdanning og forskning er andre eksempler. I dag er Norge blitt det fremste landet i verden innen oljeutvinning på store havdyp og vi har det fremste teknologimiljøet på dette området. Oljenæringen har bidratt til at vi har etablert et av de beste velferdssamfunnene i verden.

Manglende analyser

I lys av eksemplet over er det uforståelig at man har valgt en moraliserende inngang i tilnærmingen til utviklingen rundt digitale valutaer isteden for å gjennomføre gode analyser hva gjelder industrielle muligheter og mulig fremtidig samfunnsnytte. Norge og kanskje særlig Nordland går glipp av industriarbeidsplasser og en finansieringskilde for bygging av industriell infrastruktur i landsdelen. Det siste kan komme godt med uavhengig av blokkjedeteknologi-etableringer eller ikke. Vi må bare håpe på at sentrale politikere fremmer sammenhengen mellom forutsigbare rammevilkår og næringsutvikling, og at dette ikke bare gjelder for nye fremvoksende teknologier, men også overfor videre industriell utnyttelse av ressursgrunnlaget i Nordland.

Bidrar til at unge talenter får realisert sine drømmer

Et bredt utvalg av unge utøvere innen kultur og idrett kan også i år glede seg over viktig sponsorstøtte fra Mo Industripark AS.

– Mo Industripark AS er imponert over bredden i det barn og ungdom er engasjert i innen kultur og idrett på Helgeland, sier markedsdirektør Jan Gabor.

Rundt 60 søknader kom i år inn til denne delen av Mo Industriparks sponsorprogram, som primært retter seg mot barn og unge som driver med kultur og idrett. MIP sponser unge som driver med alt fra skiskyting, svømming, turn og kampsport til hest, golf, korps og motorsport. I tillegg støtter MIP også større arrangementer som

MIP sponser unge som driver med alt fra skiskyting, svømming, turn og kampsport til hest, golf, korps og motorsport.

Verket musikkfestival, Forskerfabrikken og First Lego League, hvor de to sistnevnte kan bidra i rekrutteringssammenheng til realfag og industri.

– Man blir stolt

– Vi har mottatt en rekke flotte søknader, og i skarp konkurranse har vi valgt ut noen basert på at de innfrir kriteriene i utlysningsteksten på en utmerket måte. Man blir rett og slett stolt over de fantastiske talentene og initiativene vi har, og håper at vår støtte kan bidra til at de får realisert sine drømmer, sier Gabor.

– I tillegg er vi sikre på at når de er ute og deltar på arrangementer nasjonalt og internasjonalt er de gode ambassadører for Rana og Helgeland. Våre unge er de beste kreftene vi har når det gjelder å bygge et godt omdømme av regionen slik at mange velger både å bli, i tillegg til å flytte hit, konstaterer markedsdirektøren.

På skiskytterlandslaget

Drøyt halvparten av de rundt 60 søknadene som kom inn ble innvilget. I år som mange år tidligere sponser Mo Industripark AS skiskytteren Emilie Ågheim Kalkenberg, som har sin første sesong på elitelandslaget. Sesongen har vært preget av flere toppløp og gode prestasjoner, og selv om det ikke ble VM-plass denne gangen, ser Emilie fram til å reise til Estland for å gå IBU-cupen. Der skal hun blant annet teste ut nyvinningen supersprint.

Selv om Emilie nå har tatt steget helt opp på landslaget, må hun fortsatt ha støtte for å klare seg økonomisk.

– For å kunne satse for fullt er jeg helt avhengig av å ha egne sponsorer. Jeg setter veldig pris på å ha støttespillere som gjør det mulig for ei jente fra Mo å bli så god som hun ønsker, smiler Emilie Kalkenberg.

Rekrutterer karateutøvere

Flere utøverne fra Rana Karateklubb har også utmerket seg både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Mo Industripark AS har i flere sesonger delt ut sponsorkroner til klubben.

– Vi er kjempeglade for sponsormidlene fra MIP. De hjelper oss med å rekruttere unge utøvere, forteller nestleder Ronny Olsen.

Pengene brukes til å kjøpe utstyr som er pålagt under konkurranser, slik at de unge kan konkurrere uten å måtte bidra økonomisk til dette.

– Etter at vi kom inn under MIPs paraply har vi også hatt mulighet til å tilby gratis nybegynnerkurs. Da kan barna få muligheten til å teste ut om dette er noe for dem, før foreldrene må begynne å betale, konstaterer Olsen.

Snowboard og twintip

Unge snowboardere og twintip-utøvere er også fornøyde med at det drysser sponsormidler fra MIP. Normal Snow Klubb har nemlig fått tildelt midler som de skal bruke til ”Norges feteste snowboard- og twintip-camp”, som arrangeres på Skillevollen 9-11. mars.

Leder og trener Haakon Vargdal i Normal SK anslår at 50-60 utøvere deltar på campen, der de skal trene, konkurrere og ha det sosialt. Slopestylekonkurranse på snowboard søndag, er en del av norgescupen.

– Sponsorstøtten betyr svært mye for arrangementet, slår Haakon Vargdal fast.

Unge bordtennisspillere

Rana Bordtennisklubb har spillere på alle nivåer fra nybegynnere til toppspillere, som markerer seg på landsbasis. Midlene de får fra Mo Industripark AS bidrar til fortsatt utvikling og rekruttering av unge spillere.

– Rana Bordtennisklubb er veldig takknemlig for samarbeidet med Mo Industripark AS. Det bidrar til at vi kan utvikle klubben videre, sier nestleder Tor Anders Rasmussen.

– Vi er en klubb som satser hardt og som gjør det bra på et nasjonalt nivå, og det koster. Skal vi nå nye mål er vi avhengig av å ha samarbeidspartnere som Mo Industripark AS, påpeker han.

Fyller byen med musikk

Det er altså et bredt utvalg mottakere som har fått støtte fra MIP, og slett ikke bare idrettsutøvere. Når Båsmo & Ytteren skolekorps inviterer opp mot 600 musikanter til Havmannen korpsfestival i juni, er det med bidrag fra Mo Industripark AS.

– For å gjennomføre arrangementet er vi helt avhengige av sponsormidler. Vi tror dette blir svært bra, vi skal fylle byen med musikk, lover Berit Stifjeld, nestleder i styret i Båsmo & Ytteren skolekorps.

Norsk Industri trekker fram Celsa Armeringsstål som foregangseksempel

To eksempler fra Celsa Armeringsstål AS er nevnt i Norsk Industris nye mulighetsstudie for sirkulær økonomi i prosessindustrien. Eksempelene er bruk av gummigranulat fra kasserte bildekk i smelteprosessen, og gjenvinning av sink fra stålverksstøv.

– Vi har et høyt fokus på sirkulærøkonomi, fastslår bærekraftsjef Susanne Nævermo-Sand og miljøingeniør Per Johan Högberg ved Celsa Armeringsstål AS.

– Vi har et høyt fokus på sirkulærøkonomi, og er et foregangseksempel i prosessindustrien. I veikartet har vi løftet fram to av ganske mange gode eksempler som vi kan vise til i sirkulærøkonomien, sier Celsa Nordics bærekraftsjef Susanne Nævermo-Sand. Mulighetsstudien for sirkulær økonomi i prosessindustrien er utarbeidet som en oppfølging av veikart for prosessindustrien, som ble lagt fram i 2016.

– Sirkulær økonomi er et prioritert politikkområde i Europa, og i Norge vil regjeringen utarbeide en egen strategi. Denne mulighetsstudien er et innspill til regjeringens arbeid. Den beskriver hva en sirkulær økonomi vil innebære for prosessindustrien, samt hvilke tiltak og virkemidler som vil kunne styrke prosessindustriens arbeid, forklarer Nævermo-Sand.

Celsa Armeringsstål har deltatt i arbeidsgruppen som har utarbeidet mulighetsstudien sammen med Elkem, Eramet, Borregaard, Eydekløyngen, HeidelbergCement og Norsk Hydro. Gruppen er nedsatt av Norsk Industris klima- og energipolitiske utvalg (NIKE) og Miljøpolitisk utvalg (MPU).

Gummigranulat fra bildekk

Gummigranulat fra kasserte bildekk i stedet for antrasitt er en relativt ny produksjonsmetode hos Celsa Armeringsstål AS, og ble tatt i bruk i 2017. Antrasitt er en hard og sprø type kull, som inneholder mellom 85 til 90 prosent karbon, og er brukt under produksjonen på ståloven for å gi bedre energioverførsel. Celsa har erstattet deler av antrasitten med en ny karbonkilde, altså gummigranulat fra gamle bildekk. Teknologien har blitt utviklet av University of New South Wales i Australia og lisensieres til stålprodusenter rundt om i verden. Utslagsgivende for å ta materialet i bruk var at Miljødirektoratet ga grønt lys for at det oppfylte End-of-Waste-kriteriene. – Denne metoden gir en liten energibesparelse, men ikke mindre kostnader. Grunnen til at vi gjør det er at det gir et bedre CO2-avtrykk, i tillegg til at vi nyttiggjør dekkene, som utgjør et stort miljøproblem mange steder, sier Celsas bærekraftsjef.

Sink fra Stålverksstøv

Sink fra stålverksstøv har i mange år vært et viktig biprodukt for Celsa Armeringsstål. Dette er støv fra filtrering av røykgass, som oppstår under smelting av skrapjern i ståloven. Fra renseanlegget hentes rødstøvet av Miljøteknikk Terrateam, som prosesserer støvet til pellets. Etter denne prosessen tar støvet bare halvparten så stor plass, og det er dermed klart for transport videre med båt til Tyskland.

“Celsa Armeringsstål produserer 8 000 - 9 000 tonn med stålverksstøv hvert år. Den samfunnsmessige verdien i dette støvet er stor siden det brukes store ressurser for å produsere samme mengde sink fra jomfruelige masser, det vil si gruvedrift. Men utnyttelse av sidestrømmen gir også her bare et marginalt overskudd. Kostnader for håndtering og logistikk spiser fort opp marginen, siden materialet sendes utenlands for gjenvinning. Lokal gjenvinning av sink fra stålverksstøv har blitt diskutert. Dette vil kreve FoU (forskning og utvikling) og bruk av virkemiddelapparatet”, heter det i mulighetsstudien.

Konkurransefortrinn

“Norsk prosessindustri er konkurranseutsatt, og driver sin virksomhet i et internasjonalt marked. Innovasjon og høy ressurseffektivitet

er blant industriens konkurransefortrinn. Essensen i en sirkulær økonomi er stadig bedre ressursutnyttelse av materialer, energi og andre innsatsfaktorer. Dette er ikke nytt for prosessindustrien”, påpekes det i mulighetsstudien.

“Tradisjonelt sett er det en sammenheng mellom avfall og økonomisk vekst.

Økt forbruk gir økte avfallsmengder.

Prosessindustrien har evnet å bryte denne koblingen, slik at økonomisk vekst snarere sees i sammenheng med reduserte avfallsmengder”, heter det videre.

Utfordringer

Til tross for en utvikling der avfallsmengder reduseres og sidestrømmer i stadig større grad utnyttes, møter prosessindustrien økonomiske, markedsmessige, regulatoriske og tekniske barrierer som gjør arbeidet med sirkulær økonomi utfordrende. Norsk Industri har blant annet identifisert følgende rammebetingelser og virkemidler som vil fremme sirkulær økonomi i prosessindustrien ytterligere:

- Harmonisering og forenkling av EU-regelverk
- Fortsatt god dialog mellom norske miljømyndigheter og prosessindustrien
- Økt etterspørsel etter miljø- og ressurseffektive produkter
- Forskning og utvikling som fremmer sirkulær økonomi
- Tilrettelegging for samarbeid i industrien

– Celsa har høye ambisjoner på miljø, og sirkulærøkonomi er et av våre satsingsområder for å oppnå våre bærekraftsmål, som er nedfelt i vår bærekraftstrategi publisert i 2018. Vi jobber med å finne anvendelse for alle biproduktene fra våre prosesser, det er avgjørende for industriens evne til å bidra til en mer bærekraftig verden. Vi har mål om å slutte ringen vår i 2030, avslutter Celsas bærekraftsjef, Susanne Nævermo-Sand.

Den nye mulighetsstudien ble overlevert til klima- og miljøminister Ola Elvestuen 4. februar.

CELSA NORDIC

Celsa Nordic er Norges eneste stålprodusent og resirkulerer stål fra biler og fartøyer tilsvarende to Eiffeltårn per uke. Resirkulering og bruk av vannkraft gjør at stål fra Celsa er et av de mest klimavennlige stål i verden, med et CO2-utslipp som er halvparten av gjennomsnittet for europeisk stålproduksjon. Celsas hovedmarked er Norden, og mesteparten av produksjonen går til bygge- og anleggsprosjekter i Norge.

Avdelingsingeniør Jørn Røssvoll med SINTEF Molabs 3D-printer, en såkalt Formlabs Form 2, som er i stand til å skrive ut maksimalt 14 x 14 x 17 centimeter.

Sparer tid og penger med 3D-skriver

– Det dukker stadig opp ideer og modeller i hodet, forteller SINTEF Molabs avdelingsingeniør Jørn Røssvoll. Han produserer nyttige løsninger og verktøy til laboratoriet – med god hjelp av en 3D-printer.

Røssvoll har selv designet og skrevet ut alt fra forskjellige typer stativ og holdere til propper, tannhjul og stusser. Til sammen har han produsert et betydelig antall gjenstander. – Jeg har mistet tellinga, men 3D-skriveren er ganske ofte i bruk. I snitt skjer det nok annenhver uke at jeg bygger noe nytt, eller

så er det noe som har gått i stykker. Det er ganske mye forskjellig som er printet ut, forteller han.

Røssvoll er interessert i ny teknologi, og oppdaget mulighetene og behovet for en 3D-printer, som SINTEF Molab skaffet seg for tre år siden.

Printer gjenstander

3D-utskrift, eller 3D-printing, er en produksjonsteknikk der du kan skrive ut en fysisk, tredimensjonal gjenstand i stedet for et stykke papir, slik de fleste kjenner til. Det finnes mange ulike typer 3D-printere, basert på en lang rekke forskjellige teknologier, til

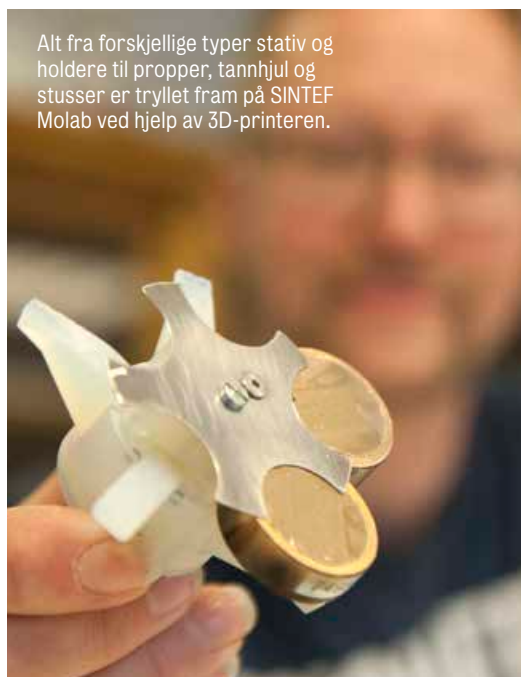
vidt forskjellige formål.

Fordelen med 3D-printing er at man ut fra 3D-datafilen kan lage en fysisk del raskt og kostnadsgunstig, og uten bruk av støpeverktøy. 3D-utskrift skiller seg fra andre typer produksjon ved at den ikke benytter noen form for kutting eller drilling.

– Det kommer stadig nye materialer som kan brukes, men de fleste benytter forskjellige varianter av plast. Noen typer plast er veldig sterke og tåler mye, mens andre er mer egnet for mekanisk slitasje, for eksempel tannhjul, forteller Røssvoll.

Sparer penger

SINTEF Molab har en såkalt Formlabs Form 2, som er i stand til å skrive ut maksimalt 14 x 14 x 17 centimeter. En ny og større printer med flere muligheter står også på ønskelista. Jørn designer den modellen han trenger på datamaskinen, så skrives den ut i flytende plast.

Alt fra forskjellige typer stativ og holdere til propper, tannhjul og stusser er tryklet fram på SINTEF Molab ved hjelp av 3D-printeren.

Etterherding av halvparten av stativet skjer med varme og UV-lys. Her ser man all støttestrukturen som modellen trengs ved utskrift. Dette må fjernes og må kastes, så noe svinn blir det.

Væsken herdes lagvis ved hjelp av en kraftig og ekstremt presis laser.

– Vi har mange, forskjellige instrumenter som man ikke får tak i deler til. Andre ganger klarer man å skaffe deler, men de er svindyre. Hvorfor betale 150 kroner for en liten plastpropp som det koster tre kroner å lage? spør Røssvoll retorisk.

Han har blant annet konstruert festeanordninger til luftfilterkassetter, som hadde en tendens til å forsvinne når de ble sendt ut til kundene. Disse kostet 250 kroner per stykk.

– Nå kan jeg lage 120 i en smell, de koster tre kroner stykket, konstaterer avdelingsingeniøren fornøyd.

– Nyttig verktøy

– 3D-skriveren har vært et nyttig verktøy for å effektivisere og forbedre prosessene til bedriften. Vi har hatt mye nytte og glede av den, vi har fått utstyr til laboratoriet og

skreddersøm av løsninger til laborantene, fastslår gruppeleder Roger Lund.

Det er ingen tvil om at 3D-skriveren er et godt hjelpemiddel for SINTEF Molab, men å ha en ”Petter Smart” som Jørn Røssvoll hjelper også godt på resultatet.

– Man må være litt oppfinnsom og se mulighetene. Det nytter jo ikke å sette en 3D-printer ved siden av noen, den gjør jo ikke så mye av seg selv. Det må bygges og ordnes for å få et godt resultat, påpeker Jørn Røssvoll.

– Jeg har bygget mye utstyr på laben, ikke bare 3D-produkter, men alt fra snekring til mekaniske hjelpemidler. Det dukker stadig opp ideer og modeller i hodet som jeg tester ut. Har man en idé, så er det mye som er mulig, avslutter han.

SINTEF Molab og Kystlab inngår intensjonsavtale om fusjon

To sterke aktører planlegger å gå sammen for å bli større, sterkere og mer synlig. SINTEF Molab og Kystlab gjør seg klare for å møte økt konkurranse nasjonalt og internasjonalt og skaper Norges ledende laboratorieforetak.

Bedriftene har over tid sett på mulighetene for tettere samarbeid. Prosessen har tydeliggjort at den beste måten å øke konkurransekraften og skape nye arbeidsplasser er å slå seg sammen. Fusjonsprosessen har som mål å landes i første kvartal 2019.

Økt konkurransekraft

Den nasjonale og internasjonale konkurransen i laboratorie-markedet blir stadig tøffere. Derfor inngår SINTEF Molab og Kystlab intensjonsavtale om fusjon. Den skal resultere i vekst og økt nærhet til kundene. Det nye selskapet vil vinne nye markeder nasjonalt og tåle å konkurrere internasjonalt.

SINTEF Molab er en av Norges største akkrediterte laboratoriebedrifter innen miljømålinger, kjemiske analyser og materialtesting. Selskapet har 68 ansatte, hovedkontor i Mo i Rana og omsatte i 2017 for 75 millioner kroner.

Kystlab AS utfører akkrediterte laboratorieanalyser og rådgivning innen trygg mat og miljørettet helsevern. Selskapet har 42 ansatte, hovedkontor i Namsos og omsatte i 2017 for 42 millioner kroner.

Dåbakk sjef

Det nye selskapet kommer til å være tilstede i Porsgrunn, Oslo, Frøya-Hitra, Kristiansund, Molde, Søre Sunnmøre, Fosen, Namsos, Brønnøysund, Mosjøen, Mo i Rana og Glomfjord.

Administrerende direktør Eigil Dåbakk i SINTEF Molab blir sjef i det fusjonerte selskapet, og daglig leder Preben Aune i Kystlab får en sentral posisjon i arbeidet videre. Forskningsdirektør Jack Ødegård i SINTEF blir styreleder i det nye selskapet.

Ferroglobe Mangan Norge AS har en sentral rolle i et stort forskningsprosjekt for å gjøre verdens manganindustri mer miljøvennlig. Fra venstre: Administrerende direktør, Bjørn Ugedal, Seniorforsker Eli Ringdalen, ved Sintef i Trondheim og metallurg Bjørn Heiland ved Ferroglobe Mangan Norge.

Ferroglobe tester ut nyskapende teknologi i stort EU-prosjekt

Ferroglobe Mangan Norge AS i Mo Industripark er med i nytt forskningsprosjekt, "PreMa", som i teorien kan redusere CO2-utslipp fra manganverket i Rana med om lag 25 prosent. I tillegg vil det kunne gi en strømbesparelse i samme størrelsesorden.

Kjempetilskudd

Prosjektet er bevilget 110 millioner kroner fra EU, og ledes av Sintef. Ferroglobe og resten av Europas manganverk deltar i det fireårige prosjektet. I tillegg er og et verk i Sør-Afrika med.

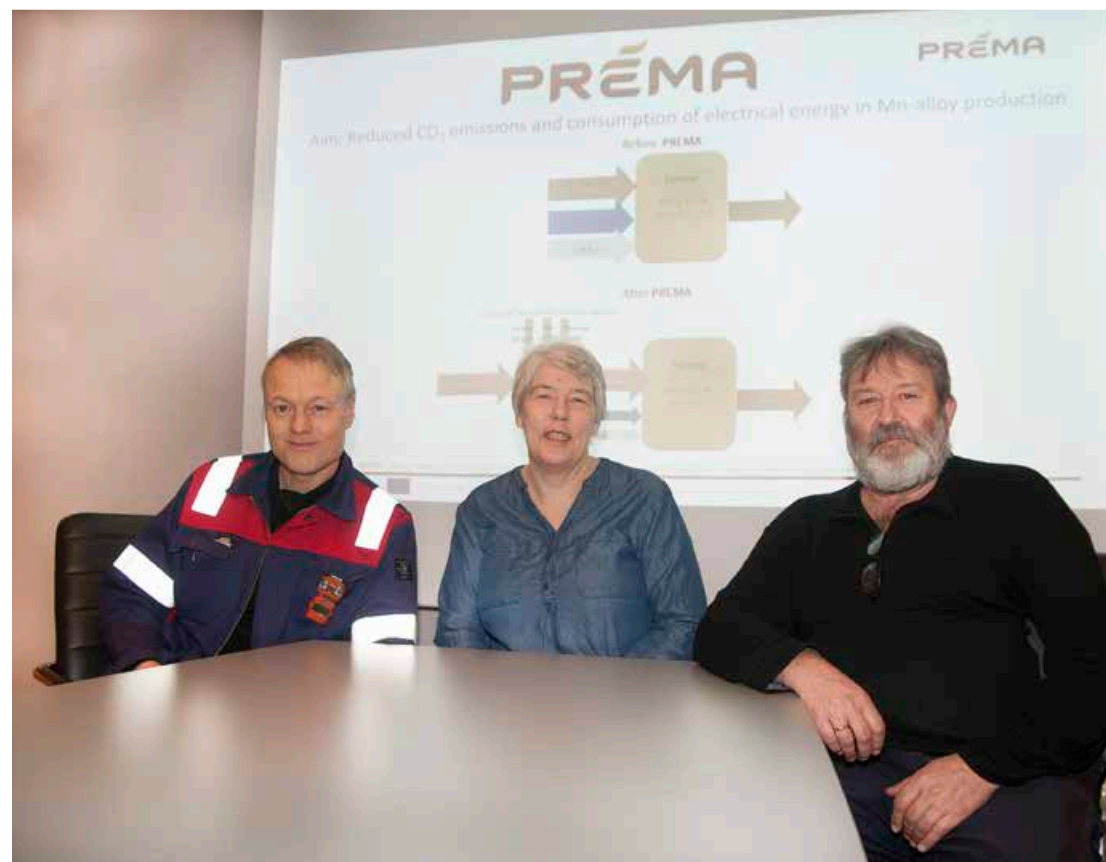
Seniorforsker Eli Ringdalen, ved Sintef i Trondheim, koordinerer prosjektet.

Metoden som skal utprøves består i å forbehandle manganmalmen før den går inn i smelteovnen. Manganmalmen går inn i forbehandlingsanlegget med omlag 25 grader. Så gjennom ei forvaring til rundt 600 grader før den settes inn i den elektriske smelteovnen sammen med koks.

– I teorien er dette fullt mulig. På papiret skal dette gå bra, men gjennom denne prosjektperioden skal vi gjøre forsøk for å teste om denne metoden har livets rett, sier metallurg Bjørn Heiland ved Ferroglobe Mangan Norge.

Praktiske prøver

Bedriften er utpekt til å gjøre viktige praktiske prøver i et pilotanlegg som skal bygges i Ferroglobes lokaler i industriparken i samarbeid med utstyrsleverandør, som også er med i prosjektet.

forbehandling. Her i Rana er det CO-gass fra egen produksjon som kan brukes til å varme opp og tørke ut malmen, andre steder er det kullfyrte anlegg, mens man i Sør-Afrika vil bruke solenergi som kommer opp i 800 grader som vil bidra til forbehandling, sier Ringdalen.

Sentral rolle

Sammenslutninger av aktørene i PreMa har forskjellige oppgaver fra rent vitenskapelige til å utvikle utstyr til prosessen. Ferroglobe i Mo Industripark har fått en sentral rolle i og med at de skal drive pilotprosjektet, miniverk som utnytter CO.

– Dette er et biprodukt fra egen produksjon som vil bli brukt når vi skal framstille råmaterialet til videre forsøk ved Sintef og NTNU.

– Vi vil få en del kostnader med å være med i dette, men vi ser at dette kan være en metode som får ned utslippene av CO2 til de nivåer vi etter hvert tror vi blir pålagt mener direktør Bjørn Ugedal i Ferroglobe Mangan Norge AS.

– Vi ønsker å være i forkant slik at vi kan levere et topp produkt med forsvarlig CO2-utslipp til stålprodusentene. Det er vel ikke tvil om at det etter hvert vil bli et krav fra våre kunder at vi kan levere mangan framstilt med en prosess som holder kravene til CO2-utslipp. Det kan bli et konkurransefortrinn for oss, slår han fast.

Stort prosjekt

PreMa er ett av de større EU- finansierte prosjektene som Sintef nå er i gang med. 110 millioner kroner til forskning som kan bidra til bedre miljø og energibesparelser er stort også for en forskningsinstitusjon av denne størrelse.

– I tillegg til at vi utvikler nye prosesser vil det bli en rekke forskere som deltar, og som får spisskompetanse på dette området. I tillegg er det en doktorgradsstipendiat og en PostDoc ved NTNU som er inne i prosjektet. Det er også flere som vil ta sin mastergrad på området, både her hjemme og i utlandet, avslutter koordinator for EU-prosjektet PreMa, seniorforsker Eli Ringdalen.

– Dette vil i første omgang være for å se hvordan råmaterialet oppfører seg når de forbehandles med Ferroglobes CO-gass. Etter at råvaremiksen er forvarmet i pilotanlegget vil den bli sendt til Sintef sin pilot-smelteovn i Trondheim for å se hvordan den oppfører seg under smelting og for å måle effekten forvarminga har i forhold til CO2-utslipp, sier Eli Ringdalen, som er seniorforsker ved Sintef i Trondheim. Ringdalen er godt kjent med smelteverksindustrien i Rana etter å ha jobbet med flere bedrifter her opp gjennom tidene.

Energibesparelser

Utslipp av CO2 er ett av elementene i denne forskningen. Den andre, interessante delen er energibesparelser ved forbehandling.

– Det vil være flere forskjellige energikilder for forvarming og

På plass i ekspressfart etter brannen

Takket være gode samarbeidspartnere og iherdig egeninnsats er Miljøteknikk Terrateam AS tilbake i en tilnærmet normal hverdag i nye, midlertidige lokaler etter at administrasjonsbygget brant ned i desember.

– Det er en tragedie å oppleve brann, og mye har gått tapt som er uerstattelig. Men fantastiske folk har stilt opp for oss. Vi ser at det en fordel å være lokalisert i en industripark, der man har gode leverandører rundt seg, sier markedssjef Grete Henriksen og daglig leder Jens Rønning i Miljøteknikk Terrateam AS.

Mange gode hjelpere

MIP Sikkerhetssenter fikk melding om brannen like før klokka halv tre natt til 5. desember i fjor. Da Jens Rønning kom til stedet klokka fire kunne han bare konstatere at bygget var nedbrent og konsentrere seg om å bistå brannvesenet i å lokalisere diverse gassflasker i nærheten, hvorav en inneholdt hydrogen, for å unngå overoppheting.

– Det viktigste er at ingen ble skadet og at kundene ikke ble berørt av brannen, slår Henriksen fast.

Bare timer etter brannen i administrasjonsbygget, som også inneholdt garderober og laboratorium, var bedriften i full drift igjen. AEO og Jern og Maskin skaffet klær og utstyr, og administrasjonen var raskt i sving i kontorer de fikk låne hos Mo Industritransport AS. Allerede fra nyttår kunne administrasjonen flytte inn i nye, midlertidige lokaler bare et par hundre meter unna, og det er satt opp midlertidige brakker med toaletter rett utenfor produksjonslokalene.

Hell i uhell

– Vi hadde tjuvflaks. Mo Bygg og Anlegg hadde akkurat avsluttet byggingen ved Evry fredagen før. Strøm og vann var koblet fra, men brakkene sto fortsatt på plass. Etter hvert vil de bli flyttet over på vår tomt, forteller Rønning.

– Det var en del ting som manglet, blant annet flere dusjer, flere garderobeplasser, kjøkken og kontorer, men det ble raskt ordnet. Vi har også fått god hjelp av Haaland med nytt datautstyr som var på plass i ekspressfart, forteller han.

– RTD stilte opp med blant annet kopimaskin og kaffemaskin.. Vi har fått en del kontormøbler av Evry som de hadde til overs etter flyttingen fra de forrige lokalene, supplerer Henriksen.

Avtale med Sintef

Miljøteknikk Terrateam hadde eget laboratorium for produksjonsanalyser og for analyser i forbindelse med FoU-prosjekter, samt for eksterne kunder. Også laboratoriet gikk tapt i brannen.

– Sintef Molab har lånt oss en del utstyr, og vi har også inngått avtale

Daglig leder Jens Rønning og markedssjef Grete Henriksen foran de midlertidige lokalene i Mo Bygg og Anleggs brakker. De setter stor pris på all hjelpen de har fått etter at administrasjonsbygget brant ned før jul.

med dem, slik at de utfører produksjonsanalysene. Laboratoriet vil ikke være i full drift før vi er flyttet inn i nytt bygg, sier Henriksen.

Nytt bygg

Miljøteknikk Terrateam hadde allerede før brannen planer om å bygge nytt administrasjonsbygg, men dette lå noen år fram i tid. Bygget, som til dels var av eldre dato, var bygget på i flere omganger, og på mange måter uhensiktsmessig.

– Nå blir vi nødt til å sette forgang i planene. Det tar litt tid før

vi kan sette i gang, det er mye som må avklares først, blant annet forsikringsoppgjøret, slik at vi vet hva vi har å rutte med. Det blir et bygg på tomten, men sannsynligvis ikke akkurat der det sto tidligere, sier Rønning.

Årsaken til brannen er fortsatt ikke avdekket.

– Det vi vet er at den trolig startet på garderobesida. Vi hadde en årlig kontroll av elanlegget vårt bare to uker tidligere, og den avdekket ingen alvorlige avvik, avslutter Grete Henriksen.

Storinnrykk av NTNU-studenter i Mo Industripark

Besøket av NTNU-studentene var et resultat av et samarbeid mellom Arctic Cluster Team (ACT) og NTNU Engage - SFU, og gjennomføres for aller første gang. Foto: Rebecca A. Skogø, Engage

30 studenter fra NTNU var nylig en uke i Mo Industripark for å løse problemstillinger knyttet til bærekraftig industri. De fikk bryne seg på caser fra Ferroglobe Mangan Norge, Elkem Rana, Mo Industripark AS og klyngen ACT.

Besøket var et resultat av et samarbeid mellom Arctic Cluster Team (ACT) og NTNU Engage - SFU, og gjennomføres for aller første gang. Opplegget er en del av "Eksperter i team" (EiT), et mastergradsemne der studentene utvikler sin tverrfaglige samarbeidskompetanse. Emnet er obligatorisk for alle studenter på master- og profesjonsnivå ved NTNU, og studentene kommer fra helt ulike studieprogram. De

jobber sammen i tverrfaglige team for å løse forskjellige problemstillinger.

Deles inn i landsbyer

I EiT deles studentene inn i "landsbyer" (klasser) på 25-30 studenter. Det er om lag 80 landsbyer med hvert sitt unike tema, såkalte landsbytema. Tema for landsbyen som er på besøk hos industrien i Rana, "Camp Helgeland", er "Bærekraftig prosessindustri". Studentene som er på besøk er delt i fem grupper med fem problemstillinger: To fra Ferroglobe, en fra Elkem Rana, en fra Mo Industripark AS og den femte fra ACT. Studentene har nylig oppholdt seg i Rana i ei uke, der de har brukt litt tid på å bli kjent med de ulike bedriftene. Nå er de tilbake til Trondheim og NTNU, der de jobber med oppgavene, som ble presentert og stilt ut 25 januar.

– Skiller seg ut

– Det er interessant og spennende å se på mulighetene her. Vi hører mest om det som skjer sørpå, forteller Magnus F. Nordvik, som studerer informatikk ved NTNU. Han er i gruppen som var invitert til Elkem Rana for å se på en case med fjernstyring av tapping. Ingen av studentene hadde tidligere besøkt Helgeland.

– Det er kjekt å prøve noe annet, en spennende utfordring som skiller seg litt ut kontra de andre i klassen, som ser på apper for å gjøre helseforbedringer, sier global helse-student Birthe Frafjord med et smil.

– Hovedmålet for studentene er å lære å jobbe i team. De har mye å levere og ender ofte opp med å sitte og skrive. Vi har derfor endret en del på konseptet og forsøkt å gjøre det enda mer praktisk og "hands on", forklarer Oleksandra Bielie, som er

landsbyleder sammen med Ben Toscher. Begge er doktorgradsstudenter ved Engage, senter for utdanning i entreprenørskap. – Vi tror studentene kan tilføre nytt blod og se litt annerledes på problemstillingene. Det skjer ofte at folk som jobber i en bedrift med årene får en egen forståelse av hvordan ting fungerer. Studentene kan ha nye perspektiver og tenke litt utenfor boksen, påpeker Bieliei.

Stor mulighet

ACT har hatt et samarbeid med Engage siden oppstarten, og klyngeleder Monica Paulsen forteller at tanken om en industriell bærekraftscamp kom opp under en idedrodding i høst. – For klyngen er det svært viktig å bruke muligheten til å koble på studenter, både for å se oss med nye øyne, og for komme med innspill. Vi ønsket ikke å bare

Oleksandra Bieliei, er "landsbyleder" for NTNU-studentene sammen med Ben Toscher. Begge er doktorgradsstudenter ved Engage, senter for utdanning i entreprenørskap.

sende oppgavene til Trondheim, men å få studentene hit og la dem komme tett på, forteller hun. Eline Raphaug ble i høst ansatt som trainee i Kunnskapsparken Helgeland, og har på vegne av ACT hatt ansvar for gjennomføring av Camp Helgeland. – Vi i ACT og de involverte bedriftene har forhåpentligvis klart å skru sammen spennende caser og et bra program. Det er fantastisk for oss å få mulighet til å vise studentene hva som finnes her på Helgeland, både med tanke på jobb og fritid, sier Eline Raphaug.

ACT hadde også en egen case, der de inviterte studentene til å se på hvordan klyngen skal øke vertskapsattraktiviteten for industrien, for å tiltrekke arbeidstakere, investeringer og nyetableringer. – Å få eksponert ungdommene for industrien med de spennende oppgavene og mulighetene som er her, samtidig som vi får tilført nye ideer og blikk på problemstillinger bedriftene er opptatt av, det er en vinn-vinn-situasjon, sier Paulsen med et smil.

– Spennende

Ferroglobe Mangan Norge inviterte studentene til å se på to caser. 1. Utnyttelse av spillvarme fra flytende slagge og metall og 2. Hvordan redusere diffuse utslipp fra smelteverksvirksomheten. – Vi synes det er interessant å ta imot studenter for å involvere dem i problemstillinger og utfordringer som vår type industri står overfor, sier administrerende direktør Bjørn Ugedal. – For oss er det spennende å få høre hvordan

studentene tilnærmer seg utfordringene de blir gitt gjennom casene vi har beskrevet, kanskje vil de gjennom nye øyne og andre innfallsvinkler enn oss se løsninger vi ikke har tenkt på. Og det flerfaglige som er representert ved disse studentene gjør at det blir spennende å se hva som kommer ut av prosjektarbeidet, avslutter Ugedal.

Casene er:

Ferroglobe Mangan Norge AS:

1. Utnyttelse av spillvarme fra flytende slagge og metall. Betydelige energimengder går tapt i prosessene. Hvordan bruke denne energien til noe nyttig i stedet og 2. Hvordan redusere diffuse utslipp fra smelteverksvirksomheten - hvordan de kan forhindres fra å bli spredd til ytre miljø og hvordan man evt. kan rense dem før de slipper ut.

Elkem Rana: Hvordan få til fjernstyring av tapperiggen. Muligheten til å stenge tappehullet raskt og fjernstyrt vil kunne minske eller fjerne problemer relatert til uforutsette hendelser som kan gi konsekvenser med tanke på både sikkerhet og miljø.

Mo Industripark AS: Hvordan nå målet om å bli en grønn industripark i verdensklasse, og hvordan lykkes med sirkulærøkonomi. Fokus på hvordan virkemiddelapparatet og statlige institusjoner kan bidra til løsninger som gir raskere resultat på bærekraft i sirkulær økonomi.

Arctic Cluster Team:

Omdømmebygging i norsk fastlandsindustri. Hvordan øke vertskapsattraktiviteten, slik at vi får flere arbeidstakere og nyetableringer, og langsiktige investeringer fra eierne.

Viste seg fram for elever og studenter

Med rundt 2000 ungdommer innenfor dørene på Karrieredagen benytter flere bedrifter fra Mo Industripark muligheten til å vise seg fram og presentere jobbmuligheter innenfor sin bedrift.

– Oppmøtet er veldig bra, mye bedre enn i fjor. Og ungdommene virker godt informert, sier prosjektleder Sandra Olsen og driftsingeniør Espen Moe, som representerer Mo Industripark AS på årets Karrieredag sammen med prosessoperatørene Tor Erik Storbekkmo og Kristoffer Weiseth.

– Vi har fått mange spørsmål. Spesielt fra videregående-elevene, som har spurt om hva vi jobber med hos oss. Jeg er også imponert over hvor mange studenter som har deltatt i konkurransen vår, og har klart å resonner seg fram til rett svar, forteller Weiseth, og viser fram et apparat som ble brukt som arbeidsverktøy i ”gamle dager” på MIP Energi. Mange klarte å gjette at apparatet i sin tid ble brukt til å måle acetylen i flytende oksygen.

Stor tilstrømning

Pågangen på standen har vært så stor at den etter hvert ble tømt for medbrakte reklameeffekter som penner, reflekser drikkeflasker og drops.

– Det har vært en veldig fin anledning til å fortelle om jobbmulighetene hos oss. Ikke alle er klar over at det finnes så mange, vi har jo ikke bare jobber innenfor mekanikk og produksjon, men også økonomi og administrasjon – alt mulig, fastslår Tor Erik Storbekkmo.

Skal til industrien

På standen bortenfor, hos Elkem Rana AS, har Iben Andersen (snart 17) og Kristoffer Berglund (16) stanset opp for å ta en titt. De to hører til dem som er klar over mulighetene, og har allerede tatt sitt yrkesvalg: De skal jobbe i industrien.

– Jeg skal bli industrimekaniker i Momek, sier Iben bestemt.

– Broren min jobber der, og han har fortalt at det er bra. Dessuten har jeg vært med ham på jobb et par ganger, og har sett det selv, forteller han.

Iben går første år på Teknisk- og industriell produksjon (TIP) ved Polarsirkelen videregående skole, og er så klar for å begynne i Momek at han allerede er i dialog med bedriften om praksis og lærlingplass.

– De satte pris på initiativet og at jeg turte å ta kontakt, forteller 16-åringen.

Til Brønnøysund

Kompisen Kristoffer Berglund har også planene klare: Han skal flytte til Brønnøysund for å ta industriteknologi.

– Det er et godt utgangspunkt. Selv om du flytter til Brønnøysund har du mulighet for utplassering hos oss, sier HR-sjef i Elkem Rana, Terje Ditlefsen til Kristoffer.

Ditlefsen er bekymret for at ”alle” ungdommene i distriktet som går TIP-fag nå velger kjemiprosess fordi det er på Polarsirkelen videregående skole, og ikke fordi det er deres ønske.

– Vi trenger motivert ungdom som tar riktige utdanningsvalg. At du

Prosjektleder Sandra Olsen og driftsingeniør Espen Moe representerte Mo Industripark AS på årets Karrieredag sammen med prosessoperatørene Tor Erik Storbekkmo og Kristoffer Weiseth.

flytter til Brønnøysund for å ta utdanning står det respekt av, sier Ditlefsen til Berglund.

Ditlefsen understreker at kjemiprosess er svært viktig for vår region med Elkem, Celsa, Ferroglobe og Alcoa som industrielle lærebedrifter - i tillegg kommer meierier, fiskematproduksjon, olje/gass som rekrutterer fra denne linja.

– Men vi er lærebedrift for fagene kjemiprosess, industrimekaniker, elektro, automasjon og produksjonsteknikk, og kommer til å ha behov for rekruttering i alle disse profesjonene kommende år, sier han.

Populært

Også hos Ferroglobe Mangan Norge AS har det vært stor pågang av nysgjerrige elever og studenter:

– Det har gått i ett hele dagen, konstaterer HR-medarbeider Hege Langseth og HR-sjef Eli Anita Åstrøm med et smil.

De står på stand sammen med produksjonsmedarbeider Maria Larsen og påpeker at Karrieredagen er en fin anledning til å presentere seg for den yngre generasjonen.

– Mange har aldri hørt om oss før. Ungdommene ser oss jo ikke i

butikkhyllene eller på nettet. Derfor er dette en fin forbindelse inn til industriparken, konstaterer de.

På standen ved siden av står Celsa Armeringsstøls hovedverneombud Rita Fagerjord sammen med HR-sjef Hans-Petter Skjæran, som for anledningen har holdt et innlegg om mulighetene innenfor yrkesfag. Celsas representanter har tatt med seg VR-briller, slik at elever og studenter har vært i stand til å følge produksjonen ved å se gjennom dem. Et populært tilbud, så populært at brillene etter ei tid gikk tom for strøm.

– Vi har hatt så mye folk her som aldri før. Det er så artig å møte ungdommene, det er jo de som er framtida. Dette er en god mulighet til å møte bedriftene og å se hva vi driver med. Vi trenger jo alt som er av arbeidskraft, alle er hjertelig velkomne, sier Fagerjord.

Inspirerende

Det er Kunnskapsparken Helgeland som hvert år arrangerer Karrieredagen i Mo i Rana. Bedrifter, offentlige virksomheter, utdanningsinstitusjoner og andre relevante organisasjoner er da invitert til å delta på arrangementet for å profilere yrkes- og utdanningsmuligheter i regionen.

Prosjektet er et treårig samarbeid (2017-2020) mellom industri- og teknologibedrifter, offentlige virksomheter, grunnskoler på Nord-Helgeland, Polarsirkelen videregående skole, universiteter, Kunnskapsparken Helgeland, Karrieresenteret Mo i Rana, Opplæringskontoret Nord-Helgeland, Rana Næringsforening og Helgeland Sparebank.

– Artig å se

Karrieredagen skal bidra til å bevisstgjøre ungdommer på Helgeland om yrkes- og utdanningsmuligheter i regionen, og bidra med god informasjon slik at flest mulig tar «riktig valg».

Prosjektleder Caroline Andreassen i Kunnskapsparken anslår at drøye 2000 ungdommer har tatt turen til Karrieredagen i år for å besøke 53 bedrifter med 270 representanter.

– Vi er veldig fornøyd med oppslutningen fra bedriftene, offentlige virksomheter og utdanningsinstitusjonene. Mange har gjort litt ekstra ut av sin stand, og det er ikke bare en lærerik dag for de unge, men også en inspirerende dag. Det er veldig artig å se, sier Andreassen.

Olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg, her sammen med leder for Rana FrP, Allan Johansen (t.v.).

– Det er imponerende å komme hit, du blir jo stolt nordlending

Dette sa olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg da han i slutten av januar besøkte Mo Industripark. Rammevilkår for fremtidig industrivekst var på agendaen da statsråden møtte Elkem Rana, Mo Industripark AS, SINTEF Helgeland og Arctic Circle Data Center.

I tillegg til omvisning i parken, Svabo kraftverk og bedriftsbesøk hos ACDC, fikk Freiberg med seg et møte med blant andre Mo Industripark AS og Elkem Rana hvor budskapet var klart; Norsk overskuddskraft bør brukes til verdiskaping i Norge.

– Industrien ser med stor bekymring på Statnetts utbyggingsplaner for økt effektutveksling på strøm med Europa da dette vil medføre en betydelig økning i kostnader for kraftforedlende industri i Norge sa administrerende

direktør i Mo Industripark AS, Arve Ulriksen, og tilføyde – det at utbyggingsbehovet heller ikke er noe som er frontet av industrien da forsyningssikkerheten ansees som god nok i dag, gjør at det er uholdbart at kostnadene legges i så stor grad på industrien.

Dette var også konserndirektør i Elkem, Trond Sæterstad enig i.

– Industrien er rede til å ta sin del av kostnaden men ikke kostnader som ikke kan henføres til industriens bruk, sa Sæterstad.

En lyttende olje- og energiminister uttrykte underveis at han satte pris på tydelige tilbakemeldinger på regjeringens politikk.

– Du trenger ikke dra herifra og lure på hva var det de egentlig mente. Det er klar tale hele veien. Dere peker på ting som er viktige og klare og tydelige utfordringer. Det er registrert, selv om de er godt kjent, sa Freiberg.

Uforutsigbarhet i horisonten

Ny tariffmodell var også tema og Ulriksen var også her klokkeklar:

– Det at det fortsatt er usikkerhet knyttet til tariffmodell er uakseptabelt. Dette er alt annet enn forutsigbarhet og det er et dårlig virkelighetsbilde for industrien som investerer i et 30 års perspektiv.

En tydelig Ulriksen kom også med ros til den nye regjeringsplattformen.

– Det er mye bra i regjeringsplattformen! Jeg leste den med argusøyne, men sinet lettet. Å sørge for forutsigbare rammebetingelser går igjen på flere områder og denne målsettingen er vi selvsagt glad for. Men det er flere store spørsmål som det hersker stor usikkerhet rundt, hva man vil med datasentersatsing, tariffmodeller, utenlandskabler, fiberinfrastruktur er det store spørsmålsteget bak.

Freiberg uttrykte at han satte pris på en formiddag i Mo Industripark for påfyll av både kunnskap og meldinger om hvor skoen trykker.

– Det å være utenfor ring 3 i Oslo og møte industrien og næringslivet, er noe vi prioriterer for å kunne treffe de gode beslutningene. Jeg tar med meg masse nyttig info og påminnelser over hva som er de viktige tingene. Det er i tillegg imponerende å komme hit, du blir jo stolt nordlending! Alle har en eller annen slektning som har jobbet her på et eller annet tidspunkt i historien, sa Freiberg.

Datasenter

Datasentervirksomhet var også på agendaen, og Freiberg fikk med seg budskap om at innføring

av full elavgift for datasenter ikke var i tråd med tidligere uttalte satsinger på denne næringen, fra både Arve Ulriksen, ordfører Geir Waage og Arctic Circle Data Center ved Dag Gjetrang, og Stein Erik B. Myhre. Dette vil igjen få store konsekvenser for næringen i Norge var beskjeden. Freiberg svarte på generelt grunnlag.

– Regjeringa har lagt frem en datasenterstrategi som er god og det ligger mange muligheter i det. Er det en ting som er viktig for denne sammenhengen er at digitalisering er viktig for industrien og andre næringer. Når det gjelder elavgift, har Stortinget gjort et vedtak som regjeringen må håndtere på best mulig vis. Det dere sier er en påminnelse om at det er forutsigbarhet som er viktig for denne og andre næringer.

Næringslivet kan bli flinkere

Freiberg hadde også med seg en oppfordring til næringslivet.

– Samarbeid og dialog er viktig. Næringslivet er flinke til å se muligheter, men når man ønsker å utvikle ting, ta i bruk nye områder, følger gjerne heftige diskusjoner hva gjelder uttak av verdier, vannkraft, vindkraft, areal, knyttet til hvorfor vi ikke skal gjøre det. Og denne trenden er økende. Jeg tror næringslivet må bli flinkere til å synliggjøre verdiskapningen og arbeidsplasser de faktisk står for. Skal vi leve og bo her vi gjør, må vi ha arbeidsplasser og verdiskaping, ellers kan vi ikke holde på som vi gjør. Og gjør man ting med klokskap, er det meste mulig og det står seg over tid.

Prosessingeniør Mikael Sandvær og produksjonssjef Frank Larsen Nystad.

Mindre rot, bedre effektivitet og høyere trivsel er noen av resultatene av Lean-prosjektet som Ferrogløbe Mangan Norge er i gang med.

Lean er en anerkjent og effektiv produksjonsmetodikk for fremstilling av varer og tjenester. Metodikken fokuserer på å fjerne sløsing og å prioritere kundens opplevelse av produktets verdi, framfor kostnadselementer. Det underliggende målet er å forbedre den bedriftsøkonomiske lønnsomheten. Hovedmålet er å skape merverdi med mindre innsats av ressurser.

– Vi ble kontaktet av Lean Senter Nord i 2017 med forespørsel om vi ville være med på et Lean-prosjekt. Vi valgte 5s som arbeidsområde, og startet i februar 2018. Vi er godt i gang. Men ennå ikke helt i mål, forteller prosessingeniør Mikael Sandvær og produksjonssjef Frank Larsen Nystad.

5S står for følgende punkter:

Sortere

Bare behold nødvendig utstyr og materiell på arbeidsplassen – ved tvil, sorter det bort.

Systematisere

Systematiser utstyr og materiell for å etablere en effektiv arbeidsflyt og en godt organisert arbeidsplass.

Sørge for rengjøring

Sørge for at områder og utstyr er rent, i orden og klar til bruk.

Standardisere

Lag standarder for en organisert arbeidsplass.

Sikre

Oppretthold og utvikle standarden for en effektiv arbeidsplass.

Prosjektet startet i ildfastavdelingen og rulles etter hvert ut i resten av virksomheten. Nylig ble det innført i tappehallen.

– Alle, fra operatører til bedriftsledere er med på dette. Det er viktig at systemet er nedfelt i organisasjonen, ellers fungerer det ikke. I og med at vi er en bedrift med 90 ansatte, kreves det litt å få alle ansatte inn i tankegangen. Men det er tatt godt imot med diskusjoner og engasjement. Folk ser jo at det gir resultater. Det har mye å si for arbeidsmiljøet, forteller Frank Larsen Nystad.

Mindre tid på å lete

Det kjøres ukentlige møter for å sjekke hvordan det går og å synliggjøre forbedringer. Ett resultat av Lean er blant annet at de ansatte bruker mindre tid på å lete etter nødvendig utstyr, og mindre tid og penger til innkjøp fordi man ikke vet hvor utstyret befinner seg. – Vi ser jo at det har skjedd en enorm forbedring siden vi startet. Og vi er bare i startfasen. Det er jo en kontinuerlig prosess, avslutter Mikael Sandvær.

– Vi dimensjonerer dette første strekket også for et neste utbyggingstrinn, sier daglig leder i Mo Fjernvarme AS, Terje Sund-Olsen.

Mo Fjernvarme utvider til Gruben

Mo Fjernvarme AS investerer 13,6 millioner kroner og utvider fjernvarmenettet til Gruben for å kunne forsyne nye bygg med grønn energi.

Det er primært byggingen av ny skole, flerbrukshall og et nytt næringsbygg på Gruben som har vært utløsende for prosjektet, samt troen på framtidige aktiviteter langs E12 som vil komme som følge av ny flyplass på Hauan.

– Dette er en bydel som vi over lang tid har arbeidet med og ønsket å tilknytte, men som rent økonomisk har vært vanskelig å gjennomføre. Vi er glade for at en avklart skolestruktur, ny reguleringsplan for Gruben bydelssentrum og konkrete byggeplaner i bydelen har gitt grunnlag for å kunne starte opp arbeidet med utvidelsen til våren. Det er et viktig skritt videre med tanke på utviklingen av fjernvarmenettet og en ny grønn bydel, sier daglig leder Terje Sund-Olsen ved Mo Fjernvarme.

Ferdig til høsten

Selskapet har inngått intensjonsavtaler med Rana kommune, GIL Eiendom AS, FIA Eiendom AS og Sentrumsfossen AS om levering av fjernvarme til henholdsvis skole, flerbrukshall og næringsbygg.

Mo Fjernvarme regner med å starte detaljprosjekteringen i begynnelsen av 2019 og byggingen i løpet av våren. Hovedutbyggingen skal etter planen være ferdig 1. oktober neste år, og når alle byggene er tilkoblet vil energileveransen bli på om lag 3 GWh/år.

2100 meter rør

Området Mo Fjernvarme har konsesjon for er nordvestre deler av Gruben, avgrenset til Aspdalen i øst og Svenskveien i sør som gir rett til å bygge og drive et fjernvarmeanlegg innenfor konsesjonsområdet. En fjernvarmekonsesjon legger videre nødvendig grunnlag for at kommunen kan meddele tilknytningsplikt i nye plan- og byggesaker innenfor området. I Rana gjelder slik tilknytningsplikt for nybygg og renovering større enn 500 kvadratmeter.

– Vi planlegger å legge rør under Tverråga, innenfor brua over E12. Videre skal røret legges østover langs E12, til Gruben bydelssentrum, til sammen 2100 meter. Rørene skal bygges med en høyere

MO FJERNVARME AS

- Nord-Norges nest største fjernvarmeanlegg
- Årlig produksjon: 85 GWh, hvorav 80 GWh i form av gjenvunnet overskuddsvarme fra industrien. Sistnevnte tilsvarer årlig energiforbruk til ca. 5000 husstander
- Kapasitet: 22 MW grunnlast og 45 MW reserve-/spisslast
- Omsetning: 53 MNOK
- Trasélengde: 30 km.
- Ansatte: 4
- Eiere: Mo Industripark AS (60%) og Helgeland Kraft (40%)

isolasjonsklasse enn tidligere for å redusere varmetapene i størst mulig grad, noe som vil gi en miljøgevinst, forklarer Sund-Olsen.

Stor kapasitet

Mo Fjernvarme har kapasitet til å levere overskuddsvarme fra industrien til store deler av Gruben.

– Vi dimensjonerer dette første strekket også for et neste utbyggingstrinn. Vi må posisjonere oss og være klar i forkant, vi kan ikke vente til byggene er ført opp, sier Terje Sund-Olsen.

Mo Fjernvarme er blant landets største leverandører av fjernvarme basert på gjenvinning av industriell overskuddsenergi, med en gjenvinningsgrad på normalt over 95 prosent. Energien som gjenvinnes hentes fra prosessbedriftene i Mo Industripark; Elkem Rana AS og Ferroglobe Mangan Norge AS.

Fjernvarme erstatter i stor grad fyring med fossil olje hos kundene. Dermed spares miljøet for store utslipp av CO₂, NO_x og SO₂. Gjenvinnings-/fornybarandelen for Mo Fjernvarme hittil i 2018 er 99,6 prosent.

Viktig for Rana

De fleste større bygg i sentrale deler av Mo i Rana er tilknyttet nettet til Mo Fjernvarme. Gjenvunnet energi holder også gågater og hovedgate i sentrum snø- og isfri om vinteren.

Administrerende direktør i Mo Industripark AS, Arve Ulriksen, sier utvidelsen av fjernvarmenettet er strategisk viktig for både Mo Fjernvarme og også for Rana.

– Det er svært gledelig at fremtidige bygg på Gruben kan nyte godt av miljøvennlig energi som Fjernvarme basert på overskuddsvarme fra industrien er. Det at Mo Fjernvarme også vil dekke større deler av Mo i Rana er også positivt i en fremtidskontekst, hvor vi ser økt aktivitet, ny reguleringsplan og forhåpentligvis også flere innbyggere. Det er viktig å være fremoverlent, noe også Mo Fjernvarme har utvist tidligere med spennende prosjekter knyttet til fjernvarmebasert tørking av nybygg, kjøling av kontorbygg og nå også fremtidsrettet utvidelse av nettet.

MIP Kraftnett fisjoneres ut i eget selskap.

MIP Kraftnett fisjonert ut i eget selskap

For å etterkomme endringer i energiloven ble den ene driftsavdelingen i Mo Industripark AS fisjonert ut som eget aksjeselskap fra 1.1.2019.

Det nye lovendringen krever blant annet selskapsmessig skille mellom nettvirksomhet og annen kommersiell virksomhet. Bakgrunnen for endringen er myndighetenes ønske om et klarere skille mellom monopolvirksomhet som nettdrift naturlig er, der inntektene reguleres av Norges Vassdrags- og Energidirektorat gjennom årlig tildeling av inntektsrammer, og virksomhet som er eksponert for fri konkurranse. Endringen vil gjelde for alle nettselskap uavhengig av størrelse fra 2021.

Kraftnettavdelingen i Mo Industripark AS ble derfor fisjonert ut som eget selskap fra 1.1.2019 for å imøtekomme endringene. Det nye nettselskapets navn er MIP Industrinett AS som blir et 100% eid datterselskap av Mo Industripark AS.

Ingen merkbare endringer

Strømnettvirksomheten i Mo Industripark AS har det siste tiåret fått tildelt inntektsramme fra NVE og har allerede gjennom mange år vært skilt regnskapsmessig fra øvrig virksomhet i selskapet. Utskillingen i et eget selskap får derfor ingen konsekvenser for kundenes tariffer. Heller ikke andre kunde- eller leverandørforhold påvirkes av etableringen av MIP Industrinett. Alle ansatte i dagens Kraftnettavdeling overføres til MIP Industrinett og etableringen får ingen bemanningsmessige konsekvenser.

Odd Husnes, tidligere avdelingsleder i MIP Kraftnett er tilsatt som daglig leder i MIP Industrinett AS. Han forsikrer at publikum ikke vil merke noe særlig til strukturendringen.

– Det at virksomheten i Kraftnettavdelingen fra nyttår organiseres i et eget selskap, er først og fremst en formalia-endring som våre kunder og leverandører vil merke lite til. Endringen vil ikke ha noen påvirkning

på priser, leveringssikkerhet eller kontaktpunkt, og vi har gjort de nødvendige praktiske forberedelsene for at overgangen blir så smidig som mulig, sier Odd Husnes, ny daglig leder i MIP Industrinett AS.

NYE AVGANGSTIDER FOR FLYBUSSEN

Gjeldende fra 5. november

MANDAG - FREDAG

	WF768	WF767	WF770	WF761*	WF771	WF774/773*	WF775	WF776	WF777
Jernb st	05:20	06:15	08:50	10:30	11:40	14:40	18:30	20:15	**

* Kjøres mandag, onsdag og fredag.

LØRDAG

	WF769	WF773
Jernb st	10:30	**

SØNDAG

	WF761	WF774/773	WF775/776	WF776	WF777
Jernb st	10:30	14:40	18:30	20:15	**

** Avgang fra flyplassen så snart bagasjen er kommet.

NY RUTE TRASE: Busstasjonen, O.T. Olsensgt, CC Helma Hotell, Scandic Meyergården nedsiden, L.Meyers gate, Nordl vn, Sagbakken, Ranenget og om sykehuset til Flyplassen.

Pris pr pers. kr. 150,-
Tur/retur. kr. 250,-.

Tlf Flybussen 971 44444

POLAR TOURS
WWW.POLARTOURS.NO

FOLK I PARKEN

Rikard Johan Kristiansen (35)

Stilling: Operatør ved Mo Industritransport AS (5-skift)

Rikard har vært ansatt i Mo Industritransport i snart to år. Han har også tidligere vært ansatt i bedriften, fra 2007 til 2009, men mistet jobben som følge av finanskrisen. Etter noen års opphold hos andre firma, sist hos Harsco, er han nå veldig fornøyd med å være tilbake hos Mo Industritransport. Hovedoppgaven hans er å ta unna Celsa Ameringsståls ferdig produserte varer, som legges på lager før de fraktes videre.

Hva er det beste med din jobb?

- Det er variasjon, det blir litt krankjøring, litt truckkjøring, litt dataarbeid og så videre. Jeg er glad for at jeg får lov til å gjøre litt forskjellig. Arbeidsmiljøet er også veldig bra. Jeg trives veldig godt blant kollegene, vi har en god tone på jobb.

Hva ville du gjennomført dersom du var sjef i ei uke?

- Da ville jeg ha dratt rundt og oppsøkt folk og hørt hva de ønsker å forbedre på arbeidsplassen. Vi er jo spredt over hele tomte, slik at jeg tror det er veldig lurt å se hva vi gjør.

Hva gjør du på fritida?

- Jeg er veldig glad i friluftsliv og snørerkjører mye med de fire hundene mine. Ellers prøver jeg å trene litt. Jeg trener en del karate, men det er mest for skøy.

Jan Kristoffersen (56)

Stilling: Maskinkjører og operatør (3-skift) i Mo Industritransport AS

Jan har jobbet på samme arbeidsplass siden 1981, men har skiftet lomp flere ganger, da han har hatt flere arbeidsgivere i årenes løp. Han begynte i 1981, da han ble tatt inn som snømåker. I dag kjører han hovedsakelig trekkvogn med bygel bak og frakter ferdig produsert stål ned til kaia.

Hva er det beste med din jobb?

- Det er at vi har et veldig godt arbeidsmiljø.

Hva ville du gjennomført dersom du var sjef i ei uke?

- Da ville jeg nok dratt ut og snakket med de ansatte rundt omkring og tatt tak i ting der det er nødvendig.

Hva gjør du på fritida?

- Jeg går en del på tur og liker å høre på musikk. Om sommeren fisker jeg litt. Ellers har man alltid noe å stille med når man har hus.

Rosenborg Reklame K100

RÅDGIVNING

GRØNT VALG

PRISGARANTI

%

VIMATCHER PRISEN. UANSETT.

Alle bedriftskunder får PRISGARANTI på innkjøpspris og fastpris ved fremvisning av tilbud fra andre leverandører.

Kontakt oss for bedriftsavtale
Lars Andreas Østvik, tlf 901 99 976
Lilliann Sørensen, tlf 979 61 728

www.helgelandskraft.no
 Kundesenter: 751 00 700 / bedrift@helgelandskraft.no

**HELGELAND
KRAFT**
Strøm fra verdens vakreste kyst

JUBILANTER

70 år

Leif Asbjørn Røli
MOMEK Services AS
01.03.1949

50 år

Kai Magne Remmen
Rana Gruber AS
02.03.1969

30 år

Paul Andreas Larssen
Celsa Armeringsstål AS
14.03.1989

60 år

Andre Walter Johannesen
Mo Industritransport AS
06.01.1959

Jørn Larsen
Rana Industriterminal AS
29.1.1969

Lone Nilsskog
Celsa Armeringsstål AS
09.03.1989

John Morten Opsahl
Mo Industritransport AS
21.01.1959

Asbjørn Gårdvik
Mo Industritransport AS
04.02.1969

Jøran Petter Bjerkmo
Celsa Armeringsstål AS
26.02.1989

Roy Fred Valrygg
Ferroglobe Mangan Norge AS
12.03.1959

Stig Johnny Forshei
Mo Industritransport AS
21.02.1969

Katrine Fagervik Gullesen
Celsa Armeringsstål AS
08.02.1989

Stanislovas Vasiliauskis
MOMEK Lithouse AS
21.01.1959

Svein Einar Pettersen
MOMEK Services AS
28.03.1969

Mats Arne Dahl Trulsen
Celsa Armeringsstål AS
07.01.1989

Steinar Jørgensen
MOMEK Civil AS
30.01.1959

Per Johan Högberg
Celsa Armeringsstål AS
19.03.1969

Roy Arne Mikkelsen
Celsa Armeringsstål AS
29.03.1959

Helge Rufsholm
Celsa Armeringsstål AS
22.02.1969

Leif-Gunnar Andersen
Celsa Armeringsstål AS
27.03.1959

Bjørnar Sjømo
Celsa Armeringsstål AS
06.02.1969

Tor Raymond Rølvåg
Celsa Armeringsstål AS
26.03.1959

40 år

Magnus Hines
Celsa Armeringsstål AS
17.02.1979

Dag Engmark
Celsa Armeringsstål AS
30.01.1959

Lisbeth Bjørnmyr Myrland
Celsa Armeringsstål AS
16.01.1979

Den 09 januar feiret
Karl Eilius Andersen 40 års-
jubileum i Celsa Armeringsstål
AS, mens Ivar Håkon Lund har
vært ansatt i samme bedrift i
20 år den 3. mars.
Vi gratulerer!

Din logo eller annonse i Gule Sider? Vi tilbyr flere ulike størrelser.
Ta kontakt med tonje.nermark@mip.no for tilbud.